

Smaastykker.

3.

Et bidrag til Søren Norbys historie.

Ved Hans Olrik.

Det er så lidt vi véd om Søren Norbys sidste leveår, at ethvert nyt bidrag til hans færd, selv om det i sig selv er ubetydeligt, vistnok vil være velkomment. Jeg tager derfor ikke i betænkning at meddele nedenstående brev fra Karl V, der handler om vor berømte helt. Det findes i det kejserlige og kongelige hus-, hof- og statsarkiv i Wien, og fremdragelsen af det skyldes hr. Ulysse Robert, generalinspektør ved biblioteker og arkiver i Frankrig. Hr. Robert har for ikke lang tid siden udsendt en stor biografi af den unge vicekonge af Neapel, Philibert de Chalon, prins af Orange, under hvem Søren Norby havde sin sidste tjeneste¹⁾. Heri omtales Søren Norby ganske vist ikke; men da jeg forespurgte hr. Robert, om han ikke under sine indgående arkivstudier havde stødt på vor landsmands navn, sendte han mig godhedsfuldt afskrift af et brev, som Karl V har skrevet i Piacenza den 20. Oktober 1529 til Philibert. For øvrigt havde han ikke fundet noget om Søren Norby, end ikke hans navn blandt officererne i Philiberts hær. Brevet er aftrykt i et supplementbind til ovennævnte værk, *Lettres et documents* nr. 238, s. 389²⁾ og lyder således:

Mon cousin, puisque vous congnoissez le capitaine Severin de Norby, present pourteur, et sçavez ses merites et services,

¹⁾ Ulysse Robert: *Philibert de Chalon, prince d'Orange, vice-roi de Naples* (Paris 1902).

²⁾ Særtryk (i 150 eksemplarer) af det kgl. historiske akademis bulletin, Madrid.

ne fais doubte que l'avez en bonne volunté et recommandacion, *et se contente fort de ce que vous avez desja fait pour luy.* Je le renvoye devers vous, et me ferez plesir que actendant meilleure opportunité de le pourveoir et employer, luy baillez quelque entremise soubz vous, avec telles payes et traictement que bon vous semblera pour s'entretenir conforme a sa qualité et personne, et j'auray toute la bonne adresse que luy ferez bien et agréable. a tant etc. De Plaisance, le XXe d'octobre.

(Det k. k. hus-, hof- og statsarkiv i Wien, P A 95. minuta.)

Bringer dette brev os ikke store overraskelser, så udfylder det dog et hul i vor viden om Søren Norby. Efter at han ved Karl Vs mellemkomst er sluppen ud af det russiske fangenskab, kan vi følge ham en tid. Den 24. Juni 1528 skriver han fra Breslau til Kristjern II for at skildre ham sin modgang i Rusland og bede om penge, da han ellers ikke kan drage til ham ¹⁾. Kort forinden havde Kristjern II skrevet til Karl V for at takke ham for Søren Norbys udfrielse og anbefale ham til kejseren ²⁾. Rejsehjælp må han også have ydet sin tro tilhænger. Fra begyndelsen af Sept. 1528 opholdt Søren Norby sig nemlig i Mecheln, som det ses af en regning fra Nov. s. å. over hvad han har fortæret ³⁾. Her er han endnu, da Johan Weze og skriveren Gotskalk Erikssen d. 24. April 1529 tilskriver Kristjern II, at de forgæves har frarådet Søren Norby at drage til Spanien for at tilbyde Karl V sin tjeneste, men han er fast i sit forsæt og vil afsted med første skib ⁴⁾. I Amsterdam hørte Kristjern IIs bekendte skriver, Jørgen Hansen, ved samme tid af danske skippere, at der gik rygter om, at hr. Søren denne sommer vilde vise sig på søen ⁵⁾. Men rygtet var falsk. Søren Norby har betragtet sin landflygtige konges sag som håbløs, i det mindste foreløbig, og hans hu stod nu til at tage del i kejserens krige.

¹⁾ Allen, Aktstykker til Kristjern IIs og Frederik Is historie. s. 529 ff.

²⁾ Ekdahl, Christiern IIs arkiv, III 1306 ff.

³⁾ Ekdahl 1254 f.

⁴⁾ Ekdahl 1298 ff.

⁵⁾ Allen 556.

Endnu varede det dog nogen tid, inden han kunde komme afsted, sikkert fordi han atter var lammet af pengenød. Den 3. Juli 1529 skriver Gotskalk Erikssen fra Bryssel til Kristjern II: „Her Seueryn ligger hær end nw oc the wijde icke till wist hwad dag the skulle rijde, han wille gierne ruste seg oc han haffuer icke mange pendinge som ieg forstaer, Han will sette syn foderde flowels kiortell hær vdt fore harnisk. Ieg kand icke forstande hworledis han skall saa kunde komme well egönnom uden pendinge, Dog will han endeligen affstedt“ ¹⁾. Dernæst har vi hidtil ikke haft aktstykker til Søren Norbys historie uden det brev, han sendte til Kristjern II fra Bologna den 26. Februar 1530, og hvori han fortæller, at han længe har deltaget i belejringen af Firenze og nu har overværet kejserens kroning i Bologna, men atter vender tilbage i lejren, og det brev, Cornelius Scepper skrev til Kristjern fra Bologna den 12. Marts 1530, og hvori det hedder: Søren Norby har været her, men er nu vendt tilbage til belejringen ²⁾. Det skal have været ganske kort efter, at Søren Norby blev krigens offer.

Som det vil ses, har vi ellers ikke haft bidrag til Søren Norbys historie i tiden fra Juli 1529 til Februar 1530. Det ovf. meddelte brev skaffer os altid lidt at vide om dette afsnit af hans æventyr. Det skønnes, at snart efter at Gotskalk Erikssen havde skrevet til Kristjern II (3. Juli), er den fattige ridder omsider kommen afsted, formodentlig ved at sætte sin forede fløjelskjortel. Han er da vel efter bestemmelsen draget til Spanien, men har ikke truffet kejseren; i de første dage af August var Karl V nemlig kommen til Norditalien ³⁾. Efter hvad man af kejserens brev kan slutte sig til, er Søren Norby nu ikke rejst lige efter Karl V, men har opsøgt overfeltherren for hans italienske hær, prins Philibert. På anden måde kan det ikke forstås, når Karl V skriver, at Philibert kender Søren Norby og allerede har gjort noget for ham. Den 16. August

¹⁾ Ekdahl 1300 f.

²⁾ Ekdahl 1327 f. Allen 575.

³⁾ Ulysse Robert, Philibert de Chalon, s. 292.

1529 var Philibert brudt op fra Rom og var i de følgende 2 måneder sysselsat med at tvinge Perugia og flere andre umbriske byer til overgivelse ¹⁾. I denne tid må Søren Norby være stødt til prinsens hær og er bleven modtaget. Dernæst har Philibert sendt ham til Karl V, som han har fundet i Piacenza, og kejseren har den 20. Oktober sendt ham tilbage til Philibert med den gode anbefaling. I de samme dage påbegyndte Philiberts hær belejringen af Firenze ²⁾. Her fik Søren Norby sin virksomhed. Men eftertiden tog fejl, når den troede, at Søren Norby havde været kejserlig general ³⁾. Den tavshed, der er om hans navn, kan kun tydes således, at han har haft en ganske underordnet stilling. Dette bekræftes yderligere derved, at en undersøgelse af aktstykkerne vedrørende Firenzes belejring og den tids historie, der med største imødekommenhed er foretaget af hr. statsarkivar dr. Árpád v. Györy i det k. k. hus-, hof- og statsarkiv i Wien, ikke har formået at tilvejebringe yderligere oplysning om Søren Norbys sidste dage. Vor helts underordnede stilling behøver dog ikke at være udtryk for, at Philibert har miskendt hans evner som kriger; den kejserlige hærførers svære pengeforlegenhed, der endog voldte frafald blandt hans tropper, er tilstrækkelig forklaring til dette beklagelige forhold. Og da Søren Norby næste forår, efter det korte besøg i Bologna, faldt foran Firenzes mure, lagde man i de fremmede omgivelser ikke synderlig mærke til den danske mands død. Kun Cornelius Scepper satte et latinsk ærevers over hans grav i det nærliggende kloster.

¹⁾ Ulysse Robert, s. 293 ff.

²⁾ Ulysse Robert, s. 319 ff.

³⁾ Hofman, Danske adelsmænd III, 319.